

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33311
Nom	Psicometria
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2017 - 2018

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1319 - Grau de Psicologia	Facultat de Psicologia	2	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1319 - Grau de Psicologia	12 - Psicometria	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
GALIANA LLINARES, LAURA	267 - Metodologia de les Ciències del Comportament
MELIA NAVARRO, JOSE LUIS	267 - Metodologia de les Ciències del Comportament

RESUM

- Psicometria es una assignatura obligatòria anual impartida al segon curs del Grau de Psicologia.
- Consta de 9 crèdits repartits en 6 teòric-pràctics en primer quadrimestre i 3 teòric-pràctics en segon quadrimestre.
- Amb aquesta assignatura es pretén que l'estudiant domine els aspectes bàsics relacionats amb el mesurament psicològic mitjançant escales i tests, les seues característiques, els mètodes bàsics de construcció d'escales, les teories de test mes importants i l'avaluació de la qualitat d'aquestes mesures.
- L'assignatura te caràcter teòric-pràctic.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació:

Grau de Psicologia:

3644 Estadística I: Es requereix haver aprovat aquesta assignatura.

3645 Estadística II: Es requereix haver aprovat aquesta assignatura.

Altres tipus de requeriments:

Informàtica a nivell d'usuari: coneixement de l'ús bàsic de l'ordinador, navegació en xarxa i ofimàtica (word, excel, power-point).

COMPETÈNCIES

1319 - Grau de Psicologia

- Conèixer els principis del mètode científic i les característiques de les diferents metodologies utilitzades en psicologia i les seues tècniques d'anàlisi.
- Ser capaç d'aplicar el coneixement metodològic per resoldre els problemes plantejats en la pràctica professional.
- Ser capaç de valorar, comparar i seleccionar els instruments propis i específics d'avaluació psicològica.
- Ser capaç d'aplicar, interpretar, valorar críticament i comunicar els resultats de l'avaluació psicomètrica.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Al acabar l'assignatura l'estudiant sabrà:

- Què és i com es du a terme el procés de construcció d'instruments psicòmètrics: Elaboració, anàlisi, validació y baremació.
- Què és i com es du a terme l'anàlisi i l'avaluació d'instruments psicòmètrics ja existents. També coneixerà el procés d'adaptació de tests.
- Que és i com es fa un ús adequat dels instruments psicòmètrics. Selecció, administració, anàlisi, interpretació i redacció de informe.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la Psicometria.

1. El procés d'inferència psicométrica.
2. Contextualització històrica.
3. Tipus de mesura. Nivells de mesurament. Estadístics admissibles. Criteri d'utilitat.
4. La psicometria en el context de la psicologia com a ciència, en la recerca psicològica i en la pràctica professional del psicòleg.

2. Fonaments de l'escalament per la construcció d'escalas i tests.

1. Definició i característiques d'una escala psicomètrica.
2. Procés general d'escalament i de mesurament.
3. Procediments d'escalament i de mesurament.

3. Mètodes d'escalament psicològic.

1. Mètodes d'escalament unidimensional.
2. Introducció als mètodes d'escalament multidimensional.

4. Construcció de tests.

1. Relació entre escalament psicològic i construcció de tests.
2. Definició i característiques del test psicomètric.
3. La construcció de test.
4. Mètodes de puntuació.
5. Anàlisi de ítems.
6. La qualitat del test: fiabilitat i validesa.
7. Anàlisi i valoració dels tests publicats.

5. Teoria Clàssica de Tests: Fonaments del Model Clàssic Lineal.

1. Formalització del model de Spearman.
2. Relacions e índexs que es dedueixen de les hipòtesis del model
3. Índex de fiabilitat, coeficient de fiabilitat i error típic de mesura.

6. Estimació de la fiabilitat.

1. Condicions de paral·lelisme.
2. Coeficient de fiabilitat com a proporció de la variància observada que es deu a variància vertadera.
3. Procediments d'estimació de la fiabilitat.
4. el coeficient alfa: factors que depèn, interpretació, variants.
5. Fiabilitat d'un compost.
6. Estimació de puntuacions vertaderes i contrastos de puntuacions observades.
7. Limitacions i altres aspectes crítics d'aquest procediment (homogeneïtat, com incrementar la fiabilitat, valors mínims segons l'objectiu perseguit).

7. Validesa.

1. Conceptes bàsics.
2. Evolució històrica fins a l'actualitat.

8. Validesa: Fonts d'evidència interna

1. L'adequació del contingut del test.
2. L'adequació de l'estructura interna del test. Dimensionalitat del test. Anàlisi Factorial Exploratori.

9. Validesa: Fonts d'evidència externes.

1. Relacions del test amb altres variables.
2. Relacions test-criteri.
3. Evidència convergent i discriminant
4. Biaix i funcionament diferencial del ítem.
5. Altres fonts de evidència.

10. Validesa: Altres aspectes.

1. Factors que afecten a la validesa del test.
2. Coeficient de validesa i presa de decisions.
3. La validesa en els manuals dels tests i en les recomanacions del COP.

11. Interpretació de puntuacions.

1. Interpretació de puntuacions: normes i criteris.
2. Mostres i barems.
3. El procés de baremació: anàlisi i valoració dels tests i escales.
4. Equiparació de puntuacions.

12. Teoria de la Resposta al Ítem: Models, estimació i ajust.

1. Condicions i supòsits generals.
2. Tipus de models: Característiques i propietats.
3. Comprovació de supòsits.
4. Estimació de paràmetres.
5. Avaluació de l'ajust.

13. Teoria de la Resposta al Ítem: Aplicacions.

1. Eficàcia de l'ítem i del test: Funcions d'informació.
2. Eficiència relativa.
3. Corba característica del test.
4. Avantatges, limitacions i aplicacions.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	90.00	100
Elaboració de treballs en grup	10.00	0
Elaboració de treballs individuals	15.00	0
Estudi i treball autònom	30.00	0
Lectures de material complementari	5.00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20.00	0
Preparació de classes de teoria	30.00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	20.00	0
Resolució de casos pràctics	5.00	0
TOTAL	225.00	

METODOLOGIA DOCENT

La docència de l'assignatura combinarà les següents estratègies:

1. Exposicions i presentacions (classes magistrals) dels continguts de la matèria.
2. Classes pràctiques basades en la realització de exercicis i en la discussió i resolució de problemes i casos.
3. Estudi, realització d'exercicis i problemes, lectures i preparació de les classes i dels treballs requerits de forma autònoma.
4. Tutories individuals en els horaris d'atenció establerts a sol·licitud de l'estudiant o del professorat si ho estimara necessari
5. Tutories grupals programades si fora necessari.

AVALUACIÓ

L'avaluació qualificació de l'assignatura quedarà sotmesa al que disposa el **Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València (ACGUV 108/2017)** .

Sistema i criteris de qualificació (Art. 16): Els resultats corresponents a les diferents activitats d'avaluació així com el resultat final obtingut per l'estudiant en l'assignatura, es qualificarà en una escala numèrica de 0 a 10, amb expressió d'un decimal: De 0 a 4.9 = Suspens; De 5 a 6.9 = Aprovat; De 7 a 8.9 = Notable; De 9 a 10 = Excel·lent.

Menció de Matricula d'Honor (Art. 17): La menció de matricula d'honor (Art. 17) pot ser atorgada a l'estudiant que haja obtingut una qualificació igual o superior a 9.0 per estricte orde de nota en l'acta de qualificació. El número de matricules no pot excedir el 5% dels estudiants matriculats en l'assignatura l'any acadèmic. Estes condicions s'aplicaran en cada un dels grups de l'assignatura.

Procediment i criteris d'avaluació (Art. 6): La qualificació de l'assignatura és funció de l'avaluació dels apartats següents:

Apartat 1. "Exàmens". Valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de proves escrites. Suposarà un **70%** de la qualificació final (7 punts).

Apartat 2. "Informes". Presentació oral y/o escrita d'informes, treballs individuals o en grup, casos clínics, resolució de problemes y/o maneig de proves diagnòstiques. Pot incloure la resolució de problemes, casos i maneig de dades amb programari estadístic i psicomètric. Serà avaluat en funció del resultat obtingut. Suposarà un **20%** de la qualificació final (2 punts).

Apartat 3. "Entregues". Participació activa i realització de les activitats de classe, seminaris i tallers, individuals o en grup. Pot incloure la resolució de problemes, casos i maneig de dades amb programari estadístic i psicomètric, i considerar la motivació per la qualitat dels resultats de l'aprenentatge. Serà avaluat en funció dels resultats obtinguts. Suposarà un **10%** de la qualificació final (1 punt).

L'estudiant té dret a dos convocatòries (Art. 5) .

Criteris de qualificació (Art. 16) i semblances entre la primera i la segona convocatòria (Art. 6):

1. Cada apartat mantindrà la seua valoració en ambdós convocatòries (apartat 1, 70%; apartat 2, 20%; apartat 3: 10%) .
2. Per a superar l'assignatura, serà necessari aconseguir un domini mínim del 50% en el apartat 1 i del 50% en la suma ponderada dels apartats 2 i 3 (1,5 sobre 3 punts)
3. L'apartat 1 es descompon en dos parts: parcial 1, relatiu a la matèria teòrica i pràctica del primer quadrimestre (2/3 de la matèria, 4,7 punts de la nota final) i parcial 2 relatiu a la matèria teòrica i pràctica del segon quadrimestre (1/3 de la matèria, 2,3 punts de la nota final) . Es realitzarà un examen separat per a cada un d'ells.
4. Un parcial es considera aprovat (Art. 16) quan la seua qualificació és major o igual a 5 en una escala de 0 a 10. Un parcial amb qualificació menor de 5 implica una qualificació global de suspens i haurà de recuperar-se. Si un parcial té una qualificació inferior a 5 la qualificació màxima de l'assignatura serà un 4. Per a aplicar estos criteris de qualificació i facilitar la recuperació dels parcials, esta estructura de dos parts o parcials es mantindrà en totes convocatòries.
5. Per a l'avaluació dels apartats 2 y 3 el professorat podrà requerir entrevistes individuals o en grup en horari docent o en horari de tutories amb tal de verificar el grau de participació i èxit en els objectius fixats per a qualsevol tasca desenrotllada. No acceptar la dita verificació, suposarà no superar la tasca o activitat en qüestió.
6. Els tres apartats tenen la consideració de recuperables per a la segona convocatòria.

Diferències entre la primera i la segona convocatòria (Art. 6):

Apartat 1. Primera Convocatòria: S'efectuarà un primer parcial eliminadori al finalitzar el primer quadrimestre, en la data oficial disposada per la Facultat. Els estudiants que superen el primer parcial hauran de superar en data oficial de la primera convocatòria el segon parcial. Els estudiants que no superen el primer parcial hauran de superar en l'examen de primera convocatòria un examen del primer parcial i un examen del segon parcial que podran efectuar-se consecutivament en proves separades o conjuntament en una mateixa prova que represente ambdós parts separades identificant-les.

Apartat 1. Segona Convocatòria: Per a la segona convocatòria es conserva la qualificació dels parcials aprovats. L'apartat 1 s'avaluarà amb el mateix tipus de proves en primera i en segona convocatòria.

Apartats 2 i 3. Primera convocatòria: Podran ser avaluats per mitjà dels següents procediments d'avaluació: Presentació d'informes o treballs escrits, presentació oral d'eixos informes o treballs, resolució i justificació de coneixements i resultats en casos, problemes i exercicis, inclosa l'elaboració, avaluació, aplicació, anàlisi, i interpretació de resultats de proves psicològiques (tests, qüestionaris, escales, etc.) i el maneig de conjunts de dades utilitzant els recursos informàtics i de càlcul oportuns.

Apartats 2 i 3. Segona convocatòria: Per a la segona convocatòria es conserven les notes dels apartats 2 i/o 3 si varen resultar aprovats. L'avaluació dels apartats 2 i/o 3 en segona convocatòria podrà realitzar-se bé per mitjà d'algun dels procediments especificats per a la primera convocatòria (amb l'excepció òbvia de l'exposició en classe) o bé per mitjà de la superació d'una prova, test o exercici que es dissenyarà específicament per a avaluar les competències, coneixements i habilitats pròpies dels apartats 2 i/o 3 i que es realitzarà en el dia i hora de l'examen de segona convocatòria i a continuació d'este. Esta prova pot requerir la resolució de casos, anàlisi i interpretació de problemes i resultats, exercicis i activitats. El professorat informarà en classe del mode específic que adoptarà la recuperació dels apartats 2 i 3 segons la naturalesa de les activitats realitzades i les condicions disponibles per a l'examen podent combinar els modes d'avaluació anteriors.

Qualificació de No Presentat (Art. 6): En primera convocatòria, si l'estudiant no s'ha presentat a cap prova de l'apartat 1 (inclòs el primer parcial), la qualificació serà No Presentat (NP) , amb independència de la resta. En Segona Convocatòria, l'acta de l'assignatura incorporarà la qualificació de No Presentat (NP) , quan l'estudiant no s'haja presentat en segona convocatòria a cap prova de l'apartat 1 ni dels apartats 2 o 3.

Tant en primera com en segona Convocatòria:

Si hi ha alguna qualificació en l'apartat 1, i esta no aconsegueix els requisits mínims, es farà constar Suspens i la nota numèrica en base 10 de la qualificació d'este apartat 1.

Si un dels parcials no supera la qualificació de 5, la qualificació màxima global serà 4. Si hi ha qualificació en l'apartat 1, i este supera els requisits mínims establits, però no s'aconsegueix el 5 en la qualificació global, es farà constar Suspens i la nota numèrica global en base 10 considerant la qualificació ponderada dels tres apartats.

Desenrotllament de les proves d'avaluació (Art. 11) : El professorat podrà requerir a l'inici de les proves la identificació dels estudiants per mitjà de document oficial amb fotografia. La no acreditació de la identitat podrà ser motiu d'exclusió de l'examen.

El professorat permetrà l'accés a l'aula d'examen durant els primers 15 minuts des de l'hora oficial d'inici de l'examen, excepte sí durant este temps algun dels estudiants haguera abandonat l'aula. En el cas que l'estudiant abandone l'aula després d'haver-se repartit l'examen se li sol·licitarà que s'identifique en el mateix i se'l considerarà presentat en eixa convocatòria.

Les regles de desenrotllament de les proves d'avaluació s'apliquen a totes les avaluacions d'apartat 1, així com a aquelles dels apartats 2 i 3 que puguen requerir-ho.

Realització fraudulenta de proves d'avaluació (Art. 13) : L'estudiant està obligat a complir durant les proves les normes i els procediments que garantisquen l'autenticitat de l'exercici i la privacitat del mateix.

Les conductes o actes que contravinguen estes normes podran implicar l'entrega de la prova en el moment en què estes es detecten i la seua expulsió de l'aula (Art. 13) .

L'estudiant s'ha d'abstindre de la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació i en els treballs que faça (Art. 2). En tot cas, quan hi haja indicis d'una actuació fraudulenta en una prova o en una part d'esta es podrà procedir a qualificar amb un zero la prova d'avaluació (Art. 13).

La còpia o plagi en qualsevol treball d'avaluació d'un estudiant es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero, amb independència d'iniciar els procediments disciplinaris oportuns.

Publicació i revisió de qualificacions (Art. 18) El professorat informarà al llarg del curs dels resultats de la proves que contribueixen a la qualificació final.

El professorat farà publica la proposta de qualificació global de l'assignatura en un terme de 14 dies naturals en la primera convocatòria i de 10 dies naturals en la segona. Junt amb esta qualificació s'ha d'indicar, almenys amb 24 hores d'antelació, el lloc, data i hora en què se celebrarà la revisió de la mateixa.

Totes les qualificacions corresponents a les diferents proves que contribueixen a la qualificació global es publicaran en l'espai virtual de l'assignatura. Després de realitzar la revisió davant del professor l'estudiant podrà sol·licitar l'inici d'un procés d'impugnació de la seua qualificació d'acord amb les normativa (Art. 21). La consulta e impugnació de la qualificació quedarà sotmesa al Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster (ACGUV de 30 de maig de 2017).

Esta Guia Acadèmica (Art. 4) s'ajusta a la Memòria de Verificació del Títol i ha sigut aprovada per la Comissió Acadèmica del Títol de Grau (CAT) .

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Abad, F.J., Olea, J., Ponsoda, V., y García, C. (2011). Medición en ciencias sociales y de la salud. Madrid. Síntesis.
- Barbero, I. (2000). Psicometría: métodos de elaboración de escalas psicológicas. Madrid. UNED.
- Martínez Arias, R. Hernández, M.J. y Hernández, M.V. (2006). Psicometría. Alianza Editorial.
- Meliá, J.L. (1994). Introducción a la medición y al análisis de datos. Valencia: Cristóbal Serrano Villalba.
- Meliá, J.L. (1990). Métodos de escalamiento unidimensional. Valencia: Cristóbal Serrano Villalba.
- Meliá, J.L. (2000). Teoría de la fiabilidad y de la validez. Valencia: Cristóbal Serrano Villalba.
- Muñiz, J., Fidalgo, A.M.; García Cueto, E.; Martínez, R. Y Moreno, R. (2005). Análisis de los ítems. Cuadernos de Estadística. Colección La Muralla.

Complementàries

- Aron, A. y Aron, E.N. (2001). Estadística para psicología. Buenos Aires: Pearson Education.
- Crocker, L. and Algina, J. (2006). Introduction to classical and modern test theory. New York: Hott, Rinehart, and Winston.
- Geisinger, K. F. (Ed.). (2013) APA Handbook of Testing and Assessment in Psychology. Washington, DC: American Psychological Association.
- Muñiz, J., Fidalgo, A.M.; García Cueto, E.; Martínez, R. Y Moreno, R. (2005). Análisis de los ítems. Cuadernos de Estadística. Colección La Muralla.
- Navas, M.J. (1999). Un siglo utilizando tests. Revista electrónica de Metodología Aplicada, 4 (2), 1-11. <http://www.psico.uniovi.es/REMA/v4n2/a1>
- Navas, M.J. (2001). Métodos, diseños y técnicas de investigación psicológicas. Madrid. UNED.
- Santisteban, C. (2009). Principios de Psicometría. Madrid. Síntesis.
- Tomás, J. M., y Oliver, A. (2003) Análisis de datos inferencial: Prácticas. Valencia: Cristóbal Serrano.